

A Karcsú Ember és az ártatlanok vére

Ósi és modern emberáldozati ügyek összehasonlítása a Slenderman-ügy tükrében

A legősibb időktől kezdve számos kultúrában megjelent a véráldozat szokása. Évezredekig makacsul tartotta magát a hit, hogy ha feláldoznak emberi életeket a felsőbb, metafizikai lény, általában valamilyen istenség dicsőségére, akkor majd szebben fog rájuk nézni, jobb lesz a termés, vagy valamilyen kézzel fogható áldásban részesülnek általa. Ez a hitrendszer elterjedt volt Mezopotámiától kezdve, Afrikán és az indiai szubkontinensen át, egészen az ősi amerikai civilizációkig (aztékok, maják), csak más-más mértékben.

Az emberáldozatok, a rituális bűncselekmények még a felvilágosodás évszázadaiban is komoly jelentőséggel bírtak. Az egyik leghíresebb, nemzetközileg is visszhangot kapott ügy a *tiszaeszlári vérvád* volt, ahol Tiszaeszlár magyar lakosai megvádolták a betelepített zsidókat egy cselédlány, Solymosi Eszter meggyilkolásával. Állítólag becsalták a zsinagógába, hogy kiontsák a véré, amit aztán sötét szertartásokra használtak fel. Jóllehet a zsidó vallásban nincs emberáldozat, az akkori babonák és antiszemita nézetek lehetővé tették, hogy ez az ügy terítékre kerüljön. A per sokáig elhúzódott, és híres judaista tudósok, szakértők, illetve jogászok kellettek a bebizonyításához, hogy a vád koholt, de végül ott bukott meg a per, hogy a koronatanú, Scharf Móric egy előre betanított gyerek volt, akinek anyagi hasznokat ígértek.²

Jelen cikk célja az összehasonlítás és a kontrasztok kiemelése a régebbi és a modern áldozati ügyek közt, amelyek az igazságszolgáltatás színe elé kerültek és közismertté váltak. A fókusz a címbe is szereplő eseten van, bár elengedhetetlen, hogy mindezt egy tágabb perspektíva részeként lássuk.

Az antik emberáldozati kultuszok jellemzője, hogy a vérnek, mint rituális anyagnak hatalmas jelentőséget tulajdonítottak. Jól példázza ezt a sumer *Atrahasis* mítosza is. Eredetileg – a mítosz szerint – az istenek önálló városokban éltek, de a létezésükhöz szükség volt erőforrásokra. A munkás istenek fellázadtak, és eldobták eszközeiket. Megoldásként a lázadó istenek vezetőjét megölték, és véré, amit agyaggal vegyítve megteremtették az emberiséget, amelynek feladata ettől kezdve az volt, hogy dolgozzon és ellássa az isteneket.³ A vér mint áldozati szubsztancia több kultúrában, illetve esetben is megjelenik, például a görög (minoszi civilizáció) által végzett emberáldozatoknál, ahol állatok módjára leölt és kivéreztetett gyermekek csontjait találták egy ásatáson,⁴ illetve pár évszázaddal később a tiszaeszlári zsidókat is azzal vádolták, hogy az áldozat véré, amit bizonyos szentelt edényekbe csurgatva használtak fel szertartásos célokra.

A másik fontos elem a szertartásoknál valamilyen rituális eszköz vagy fegyver, amivel véget vetnek az áldozat életének. Leggyakrabban kés vagy vágószerszám, mint az aztékoknál az obszidián tör, amivel a vallási rituálékban az áldozatok szívét kivágták,⁵ de lehet más formájú is: voltak olyan rituálék, ahol az áldozatot megkövezték, esetleg összekötözték és egy természeti erő általi halálra szánták (vízbe fojtották, lávába dobták, stb.). Legjobb példa erre a kelta civilizációkban a mocsárba dobott holttestek, amelyek vélhetően áldozatként kerültek oda, bár a régészek azt sem zárják ki,

¹ PhD hallgató, SZTE ÁJTK Jogbölcseleti és Jogszociológiai Tanszék

² Kövér György: *A tiszaeszlári dráma*. Osiris, Budapest, 2011.

³ Arbusch, Tzvi: *Sacrifice in Mesopotamia*. In Albert I. Baumgarten [ed.]: *Sacrifice in Religious Experience*. Brill, Leiden; Boston; Köln, 2002. 41-42.o.

⁴ MacGillivray, Joseph Alexander: *Minotaur: Sir Arthur Evans and the Archaeology of the Minoan Myth*. 312-313.o.

⁵ Cartwright, Mark: *Aztec Sacrifice*. In *Ancient History Encyclopedia*. https://www.ancient.eu/Aztec_Sacrifice/. (2017. szeptember 22.)

hogy egyszerűen halálbüntetésben részesültek.⁶ Természetesen a technológia fejlődésével egyre változatosabb eszközök álltak rendelkezésre a cselekmény kivitelezésére, mint azt a lentebb ismertetésre kerülő jogesetekből is láthatjuk.

Az azték áldozati rítusoknál konkrétan vallási célokat szolgált az emberölés, ezzel akarták az isteneiket kielégíteni. Nagyon szertartásos emberek lévén, akik hittek a sors megváltoztathatatlan erejében, életüket a napistennek felajánlott áldozatok iránti szükség irányította, mert hitük szerint csak így adhatott erőt nekik, hogy a világ továbbra is fennálljon, illetve az elhunyt harcosok lelkét az azték „mennyországba” kísérje.⁷ *Ez a modern szemlélők számára, akiknek a halál egy izolált jelenség, és nem találkoznak naponta holttestekkel, barbárnak és erőszakosnak tűnhet, de az azték világnézetben a halál és az élet egy folyamatos létezés részei, ezért az áldozatok testének pusztulását könnyen szemlélték, mivel a lelkük továbbél.* Az áldozat jelentősége az isteneknek nyújtott adomány, ajándék, kommunikáció a metafizikai lényekkel.⁸ Ebben a hitrendszerben a legnagyobb dicsőséget az jelentette, ha valaki önmagát áldozta fel az isteneknek, mint ahogy az egyik eredetmítoszban két azték isten, Tecuciztecatl és Nanahuatzin is önként feláldozta magát, hogy a világ létrejöhesse.⁹

Visszatérve a tisztaeszlári ügyre, bár az ügyben bizonyítást nyert, hogy a zsidók elleni vádak alaptalanok, és abban a korban a zsidó vallás keretei között nem gyakoroltak semmiféle véráldozati rituálét, ez nem egészen igaz az antik judaista hitre és az ősi szemita vallásokra nézve, ahol léteztek állat- és emberáldozatok. Az ókori délarab kultúrára például jellemző volt a gyermekáldozat, ott alkalmanként lányokat áldoztak fel az oázisok védőszellemeinek, isteneinek, hogy ne száradjanak ki a vízforrások, amitől a törzs élete függött.¹⁰ A Jeruzsálem melletti Gehinnom völgyben is sokáig gyermekáldozatokat folytattak különböző istenségek tiszteletére, de Mózes hatására és a kialakulófélben lévő egyistenhívő héber vallás rosszallása miatt ezt eltörölték.¹¹ Az állatáldozatok helyét is egyre inkább átvették az erőszakmentes rituálék. A perbeli napon a zsidók a pészah előestéjét ünnepelték, ami az Egyiptomból való megszabadulás jelképes ünnepe. Ilyenkor egyes izraelita hitközösségek állatokat áldoztak, mivelhogy a Biblia szerint az egyiptomi fogság idején báránnyal kenték be az ajtókat, ahol a zsidók tartózkodtak, hogy így elkerüljék az egyiptomiakra váró csapásokat.¹² (Ez vezethetett ahhoz a téves koncepcióhoz, hogy a zsidók keresztény gyermekeket áldoznak az istenüknek, ami több koholt per alapanyagául is szolgált az idők során.¹³) Közben a lány nyomtalanul eltűnt, a tanúknak sokféle és változatos magyarázata volt arra, hogy hol és mikor látták utoljára, de nem jutottak konszenzusra. A tárgyaláson rekonstruált adatok alapján a tisztaeszlári gátnál látták utoljára dél - 1 óra körül.¹⁴ A zsidó vérvád gondolata valószínűleg Scharf önmagát gyanúsító megjegyzése nyomán jött létre; amikor az anyja kereste Esztert, olyasmit mondott, hogy régebben Tiszánánáson is eltűnt egy lány, „azt is a zsidókra fogták, de megkerült.”¹⁵ Nem tudni, hogy ez önvédelmi reflex volt nála, vagy pedig terelni akarta a gyanút. A vádlottak vallomása is zavaros volt, de mindegyik tagadta az ellene felhozott vádakot. Végül egy Solymosi Eszterként azonosított holttestet találtak a Tiszában, így a bíróság megállapította, hogy baleset vagy öngyilkosság áldozatául esett, és első fokon felmentő ítéletet hozott az ügyben, amit

⁶ Parker-Pearson, Mike Dr.: *The Practice of Human Sacrifice.* (BBC) http://www.bbc.co.uk/history/ancient/british_prehistory/human_sacrifice_01.shtml. (2017. október 10.)

⁷ Pendragon, Jasmyne: *The Purpose of Aztec Blood Rituals.* <https://jasmynependragonblog.wordpress.com/2015/08/22/the-purpose-of-aztec-blood-rituals/> (2017. szeptember 27.)

⁸ Uo.

⁹ Gareri, Anita: *Mesoamerican Myth: A Treasury of Central American Legends, Art, and History.* Marshall Editions, New York, 2008. 20-23.o.

¹⁰ Daum, Werner: *Ursemitische Religion.* Kolhammer, Stuttgart; Berlin; Köln; Mainz, 1985. 101-102.o.

¹¹ Panati, Charles: *Sacred Origins of Profound Things.* Penguin-Arkana, New York, 1996.

¹² *Biblia*, 2Móz 12:3 – 12:49

¹³ Például a nagyszombati (1494) és a bazini (1529) vérvád. (Forrás: Komoróczy Géza: *A tisztaeszlári vérvád*)

¹⁴ Kövér György: *A tisztaeszlári dráma.* Osiris, Budapest, 2011. 340-361. o.

¹⁵ Uo. 352. o.

inkrimináló bizonyíték híján a felsőbb bíróságok is helyben hagytak.¹⁶ Egy témába vágó cikk szerint: „Jogtörténészek szerint az ítélet ma is ugyanez lenne, hiszen többek között nem volt megalapozott tényállás, és corpus delictit, vagyis bűnjelet se tudott felmutatni a nyomozó hatóság.”¹⁷ Valószínűsíthető, hogy itt egy koncepciós eljárás folyt le, ami a régi mítoszokat és az emberáldozathoz kötődő, még mindig a néplélekben élő hiedelmeket akarta egy kisebbség rovására felhasználni.

A modern időkben is szép számmal történtek hasonló jellegű incidensek: emberáldozatok, rituális gyilkosságok, vagy arra emlékeztető megmozdulások. Ezek közül csak pár példát emelnék ki. 1996-ban a kaliforniai Arroyo Grande mellett egy eukaliptusz-ligetben találták meg az egy évvel korábban eltűnt, 15 éves Elyse Pahler megcsonkított holttestét. A rendőrséget egy Royce Casey nevű 16 éves fiatalember vezette nyomra, aki – mint később kiderült – az egyik elkövető volt. Két tettestársával, Joseph Fiorellával és Jacob Delashmutt-tal közösen tervelték ki a gyilkosságot. A trió úgy gondolta, hogy „fel kell áldozniuk egy szüzet a sátánnak”, hogy dicsőséghez jussanak.¹⁸ Egy másik változat szerint azért követték el az áldozatot, hogy a heavy metal együttesük, a Hatred elég „őrült” hírnévre tegyen szert ahhoz, hogy sikeresek legyenek.¹⁹ Egy nap a fiatalember úgy döntött, átlépik a határt a perverz fantázia és a valóság között. Elcsalták Elyse-t egy távoli ligetbe azzal az ígérettel, hogy marihuánát fognak szívni, ehelyett megfojtották a lányt egy övvel és ledöfték egy vadászkéssel. Ezután megerőszakolták a holttestet.²⁰ A bírósági tárgyaláson mindhárom bűnösnek vallotta magát, a „sátán ifjú tanítványai” 25 évig tartó illetve életfogytig tartó szabadságvesztés-büntetést kaptak.²¹ Ez az eset abban mutat hasonlóságot a címbeli ügygel, hogy az elkövetők hasonlóan fiatalok voltak, és sajátos indítékból, egy önös cél elérése érdekében tervelték ki a gyilkosságot. Szemben az antik áldozati kultuszokkal, itt jobb meggyőződésük ellenére cselekedtek, hiszen a régi vallásokban meg volt írva, hogy az istenek, szellemek számára kedves az áldozat, és az áldozatot bemutató számára hasznokat hozhat, itt azonban senki nem mondta Caseynek, Delashmuttnak és Fiorellának, hogyha sikerül elkövetniük a tettet, az bármiféle eredménnyel jár, kivéve a büntetőjogi következményt.

Egy másik jelenkori ügyben, amely kísértetiesen hasonlít a magyar *Kőműves Kelemen* legendájához,²² egy bangladesi téglagyár dolgozói elégedetlenek voltak, mert nem volt elég vörös a téglák, ami a falusiak számára a jó minőséget jelenti. Ezért egy jóvendőmondóhoz fordultak. A jós azt mondta, hogy ahhoz, hogy vörös legyen a téglák, egy embert fel kell áldozni. A téglagyár tulajdonosai átadták ezt az instrukciót a munkásoknak, és ennek eredményeképpen egy kőművest lefejeztek, fejét egy kemence alá ásták el. A négy tettest letartóztatták, a rendőrség a legfrissebb adatok szerint azóta is körözi a tulajdonosokat és a jóvendőmondót.²³

Eltérés tapasztalható továbbá az antik és a modern áldozati szituációkban az áldozatok jogi sorsa tekintetében. A régi időkben, akik önként vállalkoztak az áldozati szerepre, az önrendelkezési jogukról lemondtak (anyagi hasznokért vagy társadalmi megbecsülésért cserébe), ezért jogosnak volt tekinthető a kivégzésük, és ezt a társadalom minden tagja természetesnek is vette. Akiket kényszerítettek rá, (pl. hadifoglyok, rabszolgák), az önrendelkezésben amúgy is korlátozottak,

¹⁶ Uo. 558-559. o.

¹⁷ *Gumicsont antiszemitaáknak: mi történt valójában Solymosi Eszterrel?* (ATV) http://www.atv.hu/belfold/20100403_gumicsont_antiszemitaak_mi_tortent_valojaban_solymosi_eszterrel (2017. október 4.)

¹⁸ *10 contemporary cases of human sacrifice.* – Elyse Pahler. (Listverse) <http://listverse.com/2014/03/17/10-contemporary-cases-of-human-sacrifice/> (2017. október 5.)

¹⁹ *Elyse Pahler.* (Wikipedia) https://en.wikipedia.org/wiki/Elyse_Pahler. (2017 október 5.)

²⁰ Lásd: 18. láb.

²¹ Uhelszki, Jaan: *Judge Throws Out Slayer Suit.* In Rolling Stone, 2001. jan. 25.

²² A közismert történet lényege, hogy a kőművesek nem bírták felépíteni Déva várát, ezért úgy döntöttek, hogy valakit fel kell áldozni; egyikük, Kelemen feleségét megölték, és hamvait befalazták, így módon sikerült megépíteniük a várát. (Forrás: *Kőműves Kelemen* [magyar népballada]. <http://mek.oszk.hu/06200/06204/html/manepbal00005.html>.)

²³ *10 contemporary cases of human sacrifice.* – Unknown Bangladeshi Man. (Listverse) <http://listverse.com/2014/03/17/10-contemporary-cases-of-human-sacrifice/> (2017. október 5.)

jogfosztottak voltak. A modern jogrendszerek azonban szinte mind elismerik az önrendelkezési jogot és az élethez, testi épséghez való elidegeníthetetlen jogot, ezért ma az emberölés, így a rituális emberölés bármely formája is hivatalosan üldözendő, még azokban az elmaradottabb országokban is, ahol ezt esetleg gyakorolják.

A címben is szereplő ügyben az áldozat funkciója, a metafizikai lény mivolta megváltozik, és a tettesek életkora is lecsúszik pár évet. *Röviden a tényállás szerint: 2014-ben, a Wisconsin állambeli Waukesha városában két 12 éves lány az erdőbe csalogatta, és késszúrásokkal megpróbálta megölni barátnőjüket.*²⁴ A lányok azt vallották a tárgyaláson, hogy „Slenderman miatt akarták meggyilkolni a barátnőjüket, a rémalak ugyanis azt mondta nekik, hogy ha nem teszik meg, akkor megöli őket és a családjukat. Ha viszont végeznek a barátnőjükkel, akkor a szolgálóiként vele élhetnek hatalmas kastélyában.”²⁵ Nem ez az egyetlen bűncselekmény egyébként, ami *Slenderman* (magyarul kb. *Karcsú Ember*) nevéhez tapad: a kiskorú bűnelkövetők számos esetben használták fel őt, mint magyarázatot a tetteikre. Egy ízben egy 13 éves ohioi lány saját anyjára támadt késsel, ²⁶ illetve a 14 éves floridai Lily Marie Hartwell szintén 2014-ben az anyjára és testvérére gyújtotta a házat, szerencsére felébredtek a füstre, és így időben ki tudtak menekülni.²⁷

Joggal merülhet fel a kérdés: kicsoda ez a Slenderman, akinek a nevében a fiatalok súlyos bünteteket követnek el? 2009-ben egy Something Awful nevű weboldal fotópályázatot hirdetett, Photoshoppal kellett kreálni egy ijesztő lényt, akinek van valami rémisztő háttértörténete. „Egy Eric Knudsen nevű floridai férfi Victor Surge álnéven küldte be a Slendermanról szóló anyagokat, innen indult a karakter története, amit aztán a rajongók fejlesztettek tovább. *Eszerint akit kinéz magának, azt mindenhova követi, még az álmaiba is.* Mások viszont nem látják, csak a kiválasztott. Slenderman nagyon türelmes, nem támad azonnal, inkább lassan az örületbe kergeti az áldozatait. A neten rengeteg olyan videó van, amelyekben Slenderman üldözi, követi, lesi az áldozatait, többségüket gyerekek készítették.”²⁸

A *Beware the Slenderman* dokumentumfilm a mítosz hátterét és a szurkálós gyilkossági kísérletet mutatja be. A bűncselekmény tényállásának bemutatásával kezdi: 2014. május 31-én, szombaton körülbelül fél 10-kor a waukesha-i rendőrkapitányságot értesítette egy aggódó állampolgár, hogy egy 12 éves lányt leszúrtak a Big Ben Road könyékén, Waukesha városában (Wisconsin, USA). A gyanúsítottak *Anissa Weier* és *Morgan Geysler*, a bűncselekmény elkövetésekor 12 éves kislányok, akik kicsalták egy barátnőjüket, Payton Leutnert, alias Bellát az erdőbe, ahol késsel összeszurkálták és sorsára hagyták. Geysler, akinél a kés volt, 19-szer megszurta Paytont, a lábán, kezén, és mellkasán, és nem sok híja volt, hogy egy szívartériát el nem talált.²⁹ A rendőrség elmondása szerint a lányok egy Creepypasta³⁰ nevű weboldalból nyerték az ötletet, ahol egy Slenderman nevű karakter inspirálta őket, egy magas, arctalan kitalált szörny, aki internetes blogokon szerepel. A lányok azt állították, hogy megpróbálták a tetteikkel elnyerni Slenderman kegyeit, de sajnos „balul sült el a dolog”, és akár 65 év börtönbüntetésre is számíthatnak.³¹ A következő jelenetben a lányok kihallgatására kerül a sor, Anissa azt állította, hogy azért volt benne a tettben, mert Morgan szerint Slenderman megölheti az egész családját, és mikor megkérdezte a

²⁴ Matalin Dóra: *Kicsoda Slenderman, és miért akarnak ölni miatta?* http://index.hu/kultur/cinematrix/2017/02/12/beware_the_slenderman_hbo_dokumentumfilm_gyilkosság/. (2017. február 14.)

²⁵ Uo.

²⁶ Kitbits: *Slenderman-ügy: újabb tini örült meg.* (Velvet) http://velvet.hu/blogok/helyszinelo/2014/06/10/slenderman-ugy_ujabb_tini_orult_meg/. (2017. február 14.)

²⁷ Julien: *Slender Man fanatikusa volt a gyújtogató tini.* (Velvet) http://velvet.hu/blogok/helyszinelo/2014/09/05/slender_man_fanatikus_a_gyujtogato_tini/. (2017. február 14.)

²⁸ Matalin Dóra: *Kicsoda Slenderman, és miért akarnak ölni miatta?* (Index) http://index.hu/kultur/cinematrix/2017/02/12/beware_the_slenderman_hbo_dokumentumfilm_gyilkosság/. (2017. február 14.)

²⁹ HBO: *Beware the Slenderman* (dokumentumfilm), 2016. 0:00-4:06

³⁰ http://creepypasta.wikia.com/wiki/Creepypasta_Wiki

³¹ HBO: *Beware the Slenderman* (dokumentumfilm), 2016. 5:08

nő, aki a kihallgatást végezte, hogy ezt komolyan elhiszi-e, azt válaszolta, hogy igen, mert Slenderman 6 és 14 láb közötti magasságú, és ha akar, és bárkivel végezne 3 másodperc alatt. A másik lány, Morgan, aki sokkal hidegvérűbb és már szinte ijesztően távolinak tűnik a külvilágtól, annyit felelt, hogy Slenderman utasította rá, fél tőle, mert vannak teleportációs képességei és tud a gondolatokban olvasni. Szerinte telepátia útján utasította őt, mikor a dektektív megkérdezte, hogy miért szúrta le Payton, azt válaszolta, hogy „szükséges volt.”³² Az áldozat úgy nyilatkozott, hogy Morgant hátralevő életére szeretné, ha börtöbe zárnák, Anissát is, de nem olyan hosszú időre, mert ő nem szúrt, csak nézte.³³

A következő részben megismerjük Morgan anyját, aki lánya gyerekkoráról mesél. Megtudjuk, hogy már kiskorától kezdve mindig a saját feje után ment, és nem érdekelte más emberek véleménye. Anyja azt is elismerte, hogy élete nagy részében „kamerát toltak az arcába”, ami hátrányosan befolyásolhatta személyisége fejlődését. Szinte sosem mutatott érzelmeket vagy empátiát. Mikor például a szülei először mutatták meg neki a Bambi mesét, édesanyja úgy emlékszik, hogy cseppet sem zavarta Bambi anyja halála, hanem olyasmit kiáltott, hogy „Menekülj Bambi, fuss, mentsd a bőröd!” Máskor sem úgy reagált, mint egy átlagos lány. A szülők tudtak a Slenderman mániájáról, de nem törődtek vele, úgy gondolták, ez természetes vonzódás, amit majd kinő. Nem képzelték róla, hogy saját maga ki tud ilyen tervet találni.³⁴ Megismerjük Anissa családját is, apja úgy nyilatkozik, hogy tudott róla, hogy ijesztő sztorikat olvas lánya az interneten, nem voltak közöttük titkok, de ugyanennyi cuki cicás meg kislányos videót is nézett, ugyanakkor el volt foglalva az iskolakórusbéli szereplésével. Bár vádolja saját magukat a kialakult helyzetért, de úgy érzi, hogy nem tudhatták előre megakadályozni.³⁵

Ezután a bírósági tárgyalásról láthatunk képeket; egy snittben a film szerzői közlik, hogy a lányokat szándékos emberölési kísérlettel (*attempted first degree murder*) vádolják, a wisconsini törvények értelmében felnőttként bírálják el a tettüket, és akár 65 év börtönre is ítélik őket. Az ügyvédek azzal próbálnak érvelni, hogy a fiatalokúakra vonatkozó eljárási szabályokat használják rájuk nézve, melyek szerint 18 éves korukig fogva tartják őket, aztán felügyelet mellett elengedik.³⁶ A tárgyalás megindult, a bíróság megállapította hatáskörét és illetékességét az ügyben. Ezután még mindig Anissa és Morgan kihallgatásáról látunk részleteket, ezekből (és a szülők kommentjeiből) megtudjuk, hogy Morgan és Bella legjobb barátnők voltak negyedik osztályos koruktól, Anissával csak hatodikos korukban barátkoztak össze az iskolabuszon. Morgan szerint Anissa mondta, hogy ölje meg Bellát, különben egy ember - akit ő nem, de Anissa ismer - megölheti a családjait. Anissa állítása szerint a Creepypasta wikin olvasta, hogy Slenderman, aki leginkább gyerekeket választ célpontnak, megölheti őket, ezért megijedt, és pillanatnyi elkeseredésében kovácsolta ezt a tervet.³⁷ Ő mondta el Morgannek, hogy van ez a Creepypasta, aki erre azt felelte, hogy azt hiszi, látta Slendert, amikor 5 éves volt. Slendermannek vannak megbízottjai (*proxy*), Morgan azt javasolta, hogy legyenek *proxy*k. Vallomása szerint Morgan mondta, hogy öljék meg Bellát, hogy bebizonyítsák Slendernek, hogy méltók hozzá. Ha valaki megbízott, akkor egy villában, a *Slender Mansion*ben (kb. *Karcsudvarház*) élhet Slenderrel és a többi creepypastával, ami állítólag a Nicolet Nemzeti Parkban van.³⁸ Érdekes módon a vallomásaik egymásnak ellentmondanak, és szemrebbenés nélkül vádolja meg egyik lány a másikat az ötlet kitalálásával. Személy szerint azt is elképzelhetőnek tartom, hogy egy extrém gyerekkori kísérlet eredménye a bűntett - a tudatuk nem fogta át, hogyha megkéselik, tényleg meghalhat - aztán az egész történetet, hogy Slendermanre fogják, később körítették mellé. Mindenesetre (a későbbi bizonyítékok és személyiségük elemzése alapján) úgy tűnik, hogy Anissa volt az értelmi szerző, Morgan szellemi állapota és beszámítási

---

³² Uo. 5:40-6:55

³³ Uo. 7:31

³⁴ Uo. 7:59-13:09

³⁵ Uo. 13:10-17:11

³⁶ Uo. 17:28

³⁷ Uo. 17:31 – 24:05

³⁸ Uo. 24:26-25:57

képességének hiánya nem tette lehetővé ilyen terv kidolgozását, viszont a végrehajtásra tökéletesen alkalmas volt.

A dokumentumfilm során következő részében egy Skype konferencia-hívásban szakértők beszélnek. Az online folklórszakértő, Trevor J. Blank véleménye szerint Slenderman a „modern mumus, mert csendes, nem beszél, ezért nyitva áll rengeteg magyarázat, kivetítés számára. Emberről emberre változik annak leírása, hogy kicsoda Slenderman.”³⁹ Lehet az ágy alatt bujkáló szörny, egy arctalan idegen, aki gyerekeket rabol, akárki, aki akarjuk. *A társadalom évezredek óta felgyülemlett kollektív félelmeinek kivetülése.*⁴⁰ Az első Slenderman-es poszt 2009-ben született, azóta gyorsan mémmé⁴¹ nőtt ki magát. Brad Kim, a Knowyourmeme.com képviselője szerint az interneten már több évtizede terjednek legendák, ezek nagyon benne vannak a köztudatban. A Slender-mánia igazából a játékokkal kezdődött. Slenderman mítosza annyira vizuálisan orientált, hogy nem kell sok háttértudás ahhoz, hogy valaki élvezni tudja. A rajongói tábornak hatalmas affinitása van a rajzokhoz, Youtube-videókhöz.⁴² A Youtube volt az első nemzetközi csatorna, ahol az angolul nem beszélő rajongók is kifejezhették magukat. Hamarosan írásban is elkezdett terjedni a Karcsú Ember mítosza, ezt a célt szolgálják a *creepypasta* oldalak, ahol *creepy* (horror) sztorikat másolnak (*copy-pastelnek*), és mindenki hozzáadja a saját kis toldását, értelmezését, mint a népmesék esetében.⁴³ Ahogy az előző szakértő rendkívül elmés és találó módon összefoglalja: „Gyakran a felnőtt világban elfelejtjük, mennyire nehéz gyermeknek lenni. Slenderman egy őrangyalnak is tekinthető. Slenderman a Zord Kaszás, de van szíve.”⁴⁴ Az ilyen történetek erős izgatószerke lehetnek azok számára, akik egyedül vannak, elhagyatottan érzik magukat. Az online közösség támaszt nyújthat az egyén számára. Dr. Richard Dawkins – akit szintén látunk a filmben – azon a véleményen van, hogy az emberi társadalom a lemásolt és átvitt dolgokon, ún. *mémeken* alapszik. A Karcsú Ember egy tökéletesen jó mém, mert ezen jellemzőkkel rendelkezik. *Az internet jó közeget nyújt a mémek terjedésére. Az, hogy a két kislány ezeknek a történeteknek a hatására akart ölni, az bizonyítja, hogy a mémek hatalma nagy – és időnként szörnyű.*⁴⁵

Visszatérve a lányok ügyére, a szülők reflexiója figyelemre méltó. Morgan anyja, aki egyébként kedves asszony, és egyike a film legszerethetőbb karaktereinek, úgy magyarázza ezt, hogy a lányának titkos élete volt, amelyet a fejében élt, és senki nem tudott róla.⁴⁶ Felmerül a kérdés: akkor ez valóban kizárja a szülői felelősséget? Vajon elkülöníthető egymástól fantázia és valóság? Egyes tudományos eredmények azt igazolják, hogy az agy nem tudja megkülönböztetni a fantáziát a valóságtól.⁴⁷ Akkor hogyan várható el ez 12 éves gyerekektől, holott a felnőttek sem mindig képesek erre? Anissa apja megengedi a stábnak, hogy megnézzék lánya internetes feliratkozásait, ami szintén tanulságos a lány tudatállapota szempontjából. Példának okáért az internetes pszichopata és szociopata személyiségteszteken, amiket kitöltött, úgy tűnik, hogy rendelkezik ezekkel a vonásokkal, és szintén jelzésértékű az alatt a Youtube videó alatt a kommentje, amin Zeus, a szervál egy egeret fog meg, hogy „imádom, ahogy Zeus halálra veri az egeret.”⁴⁸ A tárgyaláson megidézett pszichológus szakértők szerint Morgan sem épelméjű, érzelmi csaldásai vannak, és korábban is furcsa tüneteket produkált. Még stresszes körülmények között sem érzi át a stresszt, mert abban él, amit elképzelt.⁴⁹ Morgan szülei végül megnyílnak, elmondják, hogy a lányok skizofrén, előkerül a szintén skizofrén apa, aki azonban gyógyszerekkel kontroll alatt

³⁹ Uo. 28:16

⁴⁰ Uo. 28:20-29:14

⁴¹ mém (meme): ebben az értelemben interneten terjedő, másolt vicces kép vagy egyéb tartalom.

⁴² HBO: *Beware the Slenderman* (dokumentumfilm), 2016. 30:05-31:15

⁴³ Uo.

⁴⁴ Uo. 33:48

⁴⁵ Uo. 34:40-36:08

⁴⁶ Uo.41:10

⁴⁷ Hamilton, David R. PhD: *Does your brain distinguish real from imaginary?* <http://drdavidhamilton.com/does-your-brain-distinguish-real-from-imaginary/> (2017. február 15.)

⁴⁸ HBO: *Beware the Slenderman* (dokumentumfilm), 2016. 43:10 – 46:05

⁴⁹ Uo. 1:22:00

tudja tartani magát. A könnyekkel küszködő férfi elbeszéli, hogy sokan becsöngetnek hozzá, hogy azt mondják: „te és a lányod a pokol tüzén fogtok elégni”, de a lány semmi rosszat nem akart, szereti Bellát, csak belső kényszer hatása alatt cselekedett. Elmondása szerint ez olyan, mint amikor „látod az ördögöt a hátsó ülésen, tudod, hogy nem valós, de mégis látod, érzed, és megijedsz tőle.”⁵⁰

Ami a lányokat illeti, kiderült, hogy több verzióban is eltervezték a gyilkosságot, például a játszótér melletti lányvécét szemelték ki a célra, ahol a csatornába akarták folytatni a vérért. A bíróság számbavette a bizonyítékokat, és úgy határozott, hogy a felnőtt eljárásrend szerint fogják az ügyet elbírálni, tekintettel arra, hogy a lányok bár gyerekek voltak az elkövetéskor, mégis fokozott veszélyt jelentenek a társadalomra nézve, és nem lenne elégséges büntetés őket 18 éves koruk után elengedni.⁵¹ A tárgyalóterem után bevágott képekből látható, hogy maguk a lányok is internetes mémmé váltak, a Slender-rajongótáborból, a Deviantarton és más internetes oldalakon volt, aki „szexi gyilkosokként”⁵² ábrázolta őket, volt, aki csak szimplán zavaró műalkotásokban örököltette meg őket.⁵³ Szemmel látható, hogy kitörölhetetlen nyomot hagytak az internetes kultúra lappangó mélyén.

A Slenderman-ügy és a korábban ismertetett áldozati ügyek között feltűnő az az eltérés, hogy hiányzik az elkövetők tudatos halálreflexiója, vagyis hogy az áldozat halála, szertartásos kivégzése okvetlenül szükséges a magasabbrendű lény kielégítésére. A motívum, amelyből a lányok tette fakad, zavaros és nehezen érthető. Valószínűleg az elején, a kiterveltség fázisa előtt csak azt érezték, hogy „valamit tenni kell”, valamilyen súlyos tettet el kell követni felajánlasként, hogy elnyerjék Slenderman elismerését. A creepypasta „mitológiában” nem kell embert ölni ahhoz, hogy Slenderman szolgáivá váljon valaki, bár át kell esni egy elég fájdalmas beavatáson, amelynek során a Karcsú Ember a megjelent személy tudatát befolyásolja, manipulálja, testét egy jellel (általában egy sebhely) látja el, és betegségeknek, hallucinációknak is kiteheti.⁵⁴ Ezután az a feladata az így létrejött *proxynak*, hogy mindenben kérdés nélkül szolgálja urát, ami elég súlyos bűncselekményekben való közreműködést vetít elő, akár gyilkosságokat is.

Összegzésként elmondható, hogy az internetes kultúra, a valóság és a fantázia határmezsgyéje gyakran ingoványos terep. *A dokumentumfilm azért erőteljes alkotás, mert nem akar sem vádolni, sem felmenteni, nem keres bűnbakot sem a skizofrénekben, sem a technológiában, médiában, sem a Karcsú Ember személyében, hanem inkább azt mutatja be, hogy ezeknek az összhatása, a felnőtt társadalom gyengeségével és nemtörődömségével párosulva katasztrofális eredményre vezethet.* A szakirodalom szerint kimutatható bizonyos összefüggés a média hatása és a bűnözés között. Bakos Eszter véleménye szerint ez két fő motiváció mentén csapódik le, az egyik a médiafogyasztás által átélt erőszakélmény lecsapódása a konfliktusokban, bosszúállásban, a másik a haszonszerzés iránti vágy, amit a reklámok keltenek.⁵⁵ Egy elég extrém példát hozott fel, amely bár motívumában különbözik, szintén kapcsolható az említett ügghöz: „A pénzt szórakozásra, vásárlásra vagy élvezeti szerek megszerzésére költik. Igen szélsőséges példa, de ez történt a 1997-ben is, amikor két 14 éves lány brutálisan meggyilkolt egy taxist, hogy vágyaik kielégítésére pénzhez jussanak. A lányok nem tudták feldolgozni, hogy szegényes körülményeik miatt nem engedhetik meg maguknak a márkás ruhákat, a mozit vagy a diszkót.”⁵⁶ A médiakutatók más adalékokkal is szolgálnak a médiafogyasztás és az erőszakos bűncselekmények közti összefüggés

⁵⁰ Uo. 1:24:30 – 1:29:03

⁵¹ Uo. 1:46:55- 1:50:00

⁵² OtakuKiller99: *Anissa W. and Morgan G.* (képgalleria). [http://otakukiller99.deviantart.com/gallery/51312626/Anissa-W-and-Morgan-G.](http://otakukiller99.deviantart.com/gallery/51312626/Anissa-W-and-Morgan-G) (2017. február 16.)

⁵³ Lásd: 51. láb.

⁵⁴ *How to become a Slender Proxy.* (Creepypasta Compendium) <https://www.wattpad.com/129344948-creepypasta-compendium-how-to-become-a-slender> (2017. szeptember 27.)

⁵⁵ Bakos Eszter: *A fiatalok bűnözése és a média összefüggései.* In *Jogelméleti Szemle*, 2010/2. szám. [http://jesz.ajk.elte.hu/bakos42.html.](http://jesz.ajk.elte.hu/bakos42.html) (2017.szeptember 27.)

⁵⁶ Uo.

vizsgálatára. A nemzetközileg is ismertté vált *Bulger-ügy* kapcsán – amelyben két tízéves gyermek brutálisan meggyilkolt egy 3 évest – a brit *Policy Studies Institute* kutatói azt vizsgálták, hogy található-e összefüggés a fiatalok bűnözése és a médiában tapasztalható erőszak között. Newburn és Hagell 78 fiatalok – tíz és 16 éves kor közötti – bűnelkövetőt kérdezett meg a televíziózási szokásairól.⁵⁷ A bűnelkövetők és a kontrollcsoport abban tért el a legszembetűnőbben egymástól, hogy az előbbiek zöme szociálisan hátrányos helyzetű, így kevesebb lehetősége nyílik a tévészésre, médiafogyasztásra. A másik fontos különbség, hogy a bűnelkövetők gyakrabban néztek tévét este 11 óra után. *Bár a kutatás nem jutott egyértelmű eredményre, lényegét tekintve megállapítható, hogy a különböző családi, szociális háttérrel rendelkező gyermekek másként értelmezik a látott erőszakot.*⁵⁸ Egy másik, 17 évre kiterjedő longitudinális vizsgálatban Johnson és munkatársai jelentős, bár nem túl nagy eltérést mutattak ki a keveset (napi 1 óránál kevesebbet) és sokat (napi 3 órát vagy többet) tévéző személyek erőszakos bűncselekmény-mutatói közt. Az igen nagy minta szilárd következtetésre engedett okot, mi szerint a médiaerőszak hatással van nemcsak a fiatalokra, hanem a felnőttekre is, növeli az esélyt a későbbi agresszív cselekmények bekövetkeztére, és jó előrejelzője a későbbi rablásoknak, egyéb erőszakos cselekményeknek is.⁵⁹ Egy másik kutatás az internetes erőszakot vizsgálta a média és az erőszakos cselekmények közötti összefüggés viszonylatában; ők arra jutottak, hogy *a valódi erőszakot tartalmazó weboldalak sokkal komolyabb pszichés stresszt és esetleges erőszakos viselkedést okoznak, mint az erőszakos rajzfilmek a weben vagy a tévében, illetve a tévéfilmek.* Azok a vizsgált fiatalok, akik a többi kockázati tényező (közösségi nyomás, rossz szülői minták, függőség stb.) mellett erőszakos internetes oldalakat néztek, ötszörös valószínűséggel követtek el erőszakot, mint a nem vagy csak szimulált erőszakot néző társaik.⁶⁰ Érdekes módon, egy ugyanazon évben készült 26 vizsgálat adatait összesűrítő metaelemzés arra enged következtetni, hogy nincs összefüggés a médiában megjelent erőszak mennyisége és a bűnelkövetés között, ugyanis előbbi mennyisége évről-évre nő, míg az erőszakos bűncselekmények száma enyhe csökkenő tendenciát mutat.⁶¹ Mindezt összegezve, a meglévő adatokból arra a megállapításra juthatunk, hogy bár sok tényező közrejátszik az erőszakos viselkedésnek és a bűncselekmények elkövetésének kialakulásában, a média és különösen az online médiumok is kockázati tényezők lehetnek, ahogy azt Slenderman esetében is láthattuk.

Anissa és Morgan bűnössége vitán felül áll, de kérdés, hogy komolyan ennyire keményen kell büntetni két szerencsétlenül járt, meggondolatlan gyermeket, akik tettek egy körutazást az „élet sötét oldalán”? Lehet, hogy a fiatalok büntetése elég lenne, hogy észhez térjenek. Szerencsére az áldozat, Bella, életben maradt, így haláleset az incidensből nem keletkezett. A hasonló bűncselekmények elkerülése végett javasolt, hogy a társadalom nagyobb gondot fordítson a benne élő egyének lelki világának és a pszichében lejátszódó folyamatainak megismerésére, valamint hogy az odafigyelés és erőszakmentes kommunikáció gesztusaival megelőzze az olyan jellegű problémák kialakulását, amit esetleg csak egy „magasabb erő” bevonásával, illetve mások elleni erőszak megnyilvánításával tud vagy kíván a lehetséges elkövető orvosolni. Az ebből és más hasonló ügyekből levont tanulságok, ha beépítik őket az adott társadalom intézményeibe, főként a jogrendszerbe, *de lege ferenda* szintjén is befolyásolni tudják egy igazságosabb társadalmi rend létrejöttét.

---

⁵⁷ Stachó László – Molnár Bálint: *Médiaerőszak: tények és mítoszok*. In *Médiakutató*, 2003. tél. http://www.mediakutato.hu/cikk/2003_04_tel/02_mediaeroszak/ (2017. szeptember 27.)

⁵⁸ Uo.

⁵⁹ Uo.

⁶⁰ Ybarra, Michele L. [et al.]: *Linkages Between Internet and Other Media Violence With Seriously Violent Behavior by Youth*. In *Pediatrics*. Vol 122, Issue 5. 2008. november.

⁶¹ Savage, Joanne – Yancey, Christina: *The Effects of Media Violence Exposure On Criminal Aggression*. In *Criminal Justice and Behavior*. Vol 35, Issue 6, pp. 772 – 791. 2008. június.